

Smutný vítěz David

Převod materiálu

Ludmila Míchalová Mikšíková

Pořadí v lekci

14

Téma

David vyhrává jako král, ale prohrává jako otec. Ujistění o Boží blízkosti, i když jsme smutní.

Cíle

Děti uslyší pokračování Davidova příběhu, Davidova vina s Batšebou se odráží i do jeho rodiny.

Děti si mohou uvědomit, jak určité věci mají své následky, které se už v životě nedají vymazat.

Děti se dozví příběh o Davidovi jako králi, který zvířil, ale jeho vítězství bylo smutné, jako otec prohrál, musel bojovat proti vlastnímu synovi. Přesto děti navedeme, jak i v takových situacích hledat útěchu a povzbuzení.

Pro učitele

Výkladové poznámky

Davidovo kralování je popsáno velmi živě a detailně, popisí hodně vřehodně. Izraelité nepokládali krále za božskou postavu, ale za obyčejného smrtelníka, který je pomazaný k důležitému úkolu. Davidovi jako králi je propůjčena funkce, která mu ale také může být odřata. Toho si je David vědom, proto má před Abšalomem respekt a jedná obezřetně. Královský úřad byl i zárukou Boží přízně. Po svolání Abšalóma za nového krále je David znejistěn a neví, zda Bůh při něm stojí. Bere vážně i variantu, že novým králem je jeho syn. Proto z Jeruzaléma utíká a vyčkává, zda mu Bůh opřt projeví svou přízeň. David si je vědom své viny.

David jako král a David jako otec: Král David zpočátku vzal vážně Nátanovo prorocké slovo o potupě královského domu. Později však již nebere zřetel na Nátanovo varování, že jeho násilnické a intrikánské jednání bude vzorem pro jeho vlastní děm. Přehlíží a nezasahuje proti intrikám a zlu, které se mezitím na královském dvoře doslova zabydlely (kap. 13 a 14). Jako otec je slepý vůči přestupkům vlastních dětí a jeho nevšimavost vede k neposlušnosti a tragédii. Abšalomovým učitelem intrik a politikování je jeho vlastní otec David.

Abšalóm byl synem princezny Maachy. Narodil se v Chebronu, který byl převodním sídlem krále Davida. Chebronští žárlili na prvenství Jeruzaléma. Abšalomovo jméno „Otec pokoje“ souznívá s Šalomounovým

jménem „Pokojný“. Jsou to však rivalové. Abšalomův životopis je vypsán v 2S 13, 1n. Dodnes je symbolem zrádce.

Stát v bráně: zastávat funkci rozhodčího ve sporech, soudce.

Chebron (kral. Hebron): V Chebronu byl David povolán za krále (2S 2,17), nyní Izraelci v Chebronu povolávají za krále Abšalóma. Chebron bylo důležité středisko šesti jihopalestinských kmenů. Abšalom má dříve kmeny, které byly dosud Davidovou oporou.

Knží Ebjatar a Sádok se stávají vyzvědači krále Davida. David po nich žádá víc, než smí, a oni dělají víc, než mají, podřizují se jeho vůli. Sádok je dokonce označen za vidoucího, což je titul vyhražený prorokům. Vidoucí měl vyřizovat Boží vůli, ne královu. Měl být na králi nezávislý.

Achítofel byl Davidův rádce, proslulý svou moudrostí (1 Pa 27,33), který se poklonil k Abšalomovi. Achítofel věděl, že uposlechnutím Chúšajovy rady skončí Abšalomova vzpoura neúspěchem, proto učinil pořízení o svém domě a oběsil se (17,23). Nechtěl „přejít“ do Davidova tábora, být opět jeho rádcem a tvářit se, jako by se nic nestalo.

Chúšaj, druhý důležitý Davidův rádce, zůstal mu věrný. Přijímá Davidovo pověření k lživému jednání a svou radou nakonec zvrátí Abšalomovu vzpouru.

David přijímá zločiny, není uražen, protože se nejedná o nadávání, ale o obvinění z nevěrnosti smlouvě Hospodinovy. Zločiny není totéž co nadávání. Nadávka protivníka zesměšňuje nebo uráží a vyslovit ji může kdokoli. Kdežto zločiny je opakem požehnání a nemůže je pravoplatně vyslovit kdokoli, ale jen člověk k tomu pověřený (Dt 28,15-68 aj.) nebo uschopný určitou výjimečnou životní situací (umírající, pronásledovaný, aj.). Je zapotřebí rozlišovat mezi zločiny a proklínáním či nadáváním.

Úskali

Vyprávění o Abšalomově vzpouře a spiknutí nám ukazuje poměry a politikaření na královském dvoře. Vystupuje zde mnoho postav, každá z nich má svoji motivaci a snaží se prosadit svůj prospěch. Příběh tak působí zamotaný a komplikovaný. Musíme si dobře rozmyslet, které postavy v příběhu zmíníme, aby dobře posloužily a dokreslily naše vyprávění a naše téma. Pokud chceme navázat na předchozí Davidův příběh, jeho vinu a její následky, držme se postavy Davida. Abšalomovo chování je vlastně důsledek a zrcadlem toho, jak se chová David. Abšalom se dobře naučil chodit v poměrech na královském dvoře, našel otcovu slabinu a tu pak využil.

Odkazy

Havel, Tomáš Cyril, Murošová, Eva: Kříž života. Metodika ke katechezím v postní a velikonoční době.
Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2010.

Odkazy na starší přípravy, pracovní materiály a další najdete v on-line verzi úlohy na adrese
<http://katecheze.evangel.cz/katecheticko-pripravy/smutny-vitez-david-d...>

Pro děti

Předškoláci

Postup a aktivity i s tvořením můžeme použít u všech věkových kategorií. U starších dětí pak jen doplníme otázkami a písněmi vhodnými k jejich věku.

Nejdříve si připravíme scénu pro další vyprávění. Vytvoříme si společně bránu, u brány naše vyprávění začne i končí. Bránu můžeme vytvořit z barevných šátků jako podklad, společně jí pak dotvoříme kamínky.

Rozprosteme šátky do tvaru brány, do tvaru U, nejlépe na zemi, tak abychom seděli okolo. Děti hádají, co to je. Až na to přijdou, zeptáme se, kde jim, že brána byla v Jeruzalémě velmi důležitá, bylo to místo, kudy se do města vcházelo i vycházelo. Každý, kdo chtěl do města vstoupit nebo z něj vyjít, musel tudy projít. Bylo to místo, kde se lidé setkávali, ale i místo, kde třeba probíhal soud, nebo se řešily různé spory. Vezmeme košík s kameny a necháme postupně, aby si každé dítě jeden kámen vzalo a bránu dozdobilo nebo dostavilo, a přitom řekne, co si pamatuje z minulého vyprávění o králi Davidovi. Tak se postupně vystřídají všechny děti, každé dítě si položí na bránu svůj kámenek. (Pokud je to vhodné a děti máme ve skupině málo, začneme tím, že v prvním kole, kdy zdobíme společně bránu, mohou děti jen říci, jaká by to mohla být brána. V dalším kole opakujeme stejným postupem Davidův příběh z minulých hodin.)

Do brány, kterou jsme si připravili, dáme postavu Abšalóma. Buď je to papírová postavička, nebo pokud máme, biblická postava nebo loutka. Měl by to být mladík s kadeřavými vlasy. Zde začneme naše vyprávění, o tom jak Abšalóm promlouval k lidem a vlastně lidi nabádal proti svému otci Davidovi. Naše vyprávění pak u brány i zakončíme, do prázdné brány, kde dříve sedával Abšalóm, přichází postava Davida, který se vrací zpět do Jeruzaléma. Jeho postava je ale smutná, opět použijeme buď papírovou postavičku Davida, nebo biblickou postavu, která má na hlavě korunu a v ruce hůl a je sehnutý. David je smutný a má k tomu dobrý důvod, zůstala mu sice královská koruna, ale jeho vlastní syn se postavil proti němu a byl zabit. David se smutkem poznává, co všechno ztratil. Nechoval se vždycky dobře, ztratil zlo, které už nešlo vzít zpět, a tak dal i svým dětem špatný příklad. David se vrací domů jako smutný vítěz.

Vyzveme děti, aby napodobily, jak takový smutný David jde domů, jak prochází zpátky branou. Pak je vyzveme, aby ukázaly, jak vypadají, když jsou smutné ony. Děti to mohou předvést celým tělem. Zeptáme se, kdy byly smutné, a co se jim stalo. Společně se zamyslíme nad tím, když jsme smutní, co nám pomůže, co bychom chtěli slyšet, co by nás povzbudilo. Pak se zamyslíme nad tím, co bychom řekli kamarádovi nebo někomu, koho vidíme, že je smutný, čím bychom ho povzbudili. Každé dítě může říct konkrétní příklad.

K tomuto příběhu na povzbuzení můžeme vyrobit příběhko. Příběh vyrobíme z tvrdého papíru, na něj vytvoříme z barevných papírů obraz brány a dovnitř pak za děti napíšeme příběh, které si děti vymyslí. Podle šikovnosti děti bránu vyrobíme z připravených nastříhaných proužků barevného papíru a děti si bránu pak jen sestaví a slepí, a pak domalují a dotvoří pastelkami či fixami, nebo jí jen jednoduše namalují. Vytvořené příběhy můžeme použít i jako pohled, který s dětmi dopíšeme a pošleme někomu jako překvapení. Může to být pohled pro někoho z okolí nebo ze sboru, o kom víme, že potřebuje povzbudit nebo potěšit.

Vytvořená příběhka položíme do brány a sedneme si do kruhu kolem ní, v bráně stále ještě necháme postavu

Davida, zeptáme se dťtí, co by ěekly Davidovi? Jak by ho mohly potřšit? Na závřr mřžeme u postavy Davida zapálit svířku a říci dřtem, ře i když byl David smutný a mřl k tomu vážnř dřvod, tak ho Břh neopustil. A ře i když jsme my smutní, tak je Břh s námi a svítí nám na cestu jako ta svířka a je nám nablízku. Setkání zakonříme modlitbou a povzbuzením o Boří blízkosti, i když jsme smutní. Tuto aktivitu se svířkou a závřreřnou modlitbou mřžeme zařadit také hned po vyprávřní, obzvlášř pokud jsme v řasové tísni. A teprve poté vyrábřt přánířka, podle řasu.

Pomřcky Tři šátky (nejlépe hnřdé), kořík s kamínky, postaviřka z papíru nebo biblická postava Abřšalóma a Davida, obraz stromu (mřžeme použít i vřtev), tvrdř papíry ve velikosti pohlednice, barevnř papíry, lepidlo, pastelky, fixy, svířka.

Mladřší řkolní dřti

I zde mřžeme využít stavřní brány jako u předřkolákř. Další mořnost je, řasovř ménř nárořná, ře zařneme rovnou bránou, kterou si sami připravíme a řekneme, ře dneřní příbřh zaříná u brány, kterou máme před sebou. V tomto okamřžiku řekneme dřtem, ře pro nř máme překvapení, které souvisí s Davidovřm pokáním. Minule jsme si povídali o Davidovř vinř a následné lítosti. Připravíme si misk u popelem, kterou necháme kolovat, aby si ji dřti prohlřdly, mřřou hádat, co to je. Ptáme se, z řeho popel vlastnř vzniká. Zdřrazníme, ře když se podíváme na popel, tak uř vřřšinou nezjistíme, z řeho je, jestli ze dřeva, papíru, látky. To, co je jednou spálenř, uř nikdy nezíská opřt svřj přvodní tvar, barvu, ani vřni. Je to pryř, zbude jen popel.

Kdyř lidé chtřli ukázat, ře nřřeho litují, nebo ře se jim stalo nřco, co uř nejde napravit a vzít zpřt, tak si sypali na hlavu právř popel. Jeřř jednou ukážeme popel a vysvřtlíme, ře popel vyjadřuje pomířivost a taky to, ře nřkterř vřci, které pokazíme, řekneme nebo nřřím ublíříme, uř prostř nejdou vzít zpřt, nejdou napravit. Právř proto si lidé sypali na hlavu popel. Nřco jsem zkazil, ale chci se napravit, touřím po tom být lepřší, dostat novou řanci. Davidřv příbřh je pro nás příkladem, ale ne v tom, ře máme dřlat řpatné vřci a nárokovat si vřci, které nám vlastnř nepatří, ale jak se zachovat, když si uvřdomíme vinu, kterou neseme. David si svoji vinu uvřdomil, dokonce nřkolikrát a litoval toho. Sypal si na hlavu popel a chtřl se napravit, prosil Boha o odpuřřní. Dobře to líří řalm 51: Stvoř ve mnř, Bože, řisté srdce a v mém nitru obnov pevnřho ducha. Davidřv příbřh pokračuje dál a ten popel, který poloříme k bránř, nám připomíná, ře David zpřsobil nřco, co uř neřlo napravit, a co mřlo dopad a vliv i na celou jeho rodinu.

V tomto okamřžiku, jakmile jsme si nachystali bránu a popel, zařneme s vyprávřním a do brány dáme postavu Abřšalóma.

Vyprávřní

David vypráví: Břh mi pořehnal a dal mi mnoho dřtí, mezi mřmi syny vyniká Abřšalóm. Je to mladík velmi krásný, s kadeřavřmi vlasy, je i velmi chytrř. Doneslo se mi, co zařal mřj syn provádřt, přř sedává u brány Jeruzaléma. Touto branou lidé do mřsta vchází i z mřsta vychází, takže Abřšalóma nikdo nemine. Sedává tam, jako by byl nřjaký soudce a vykřikuje na ostatní:

„Kdybych já byl soudce a novř král, tak bych každřho soudil spravedlivř a každřho bych vyslechl, ne jako mřj otec David!“ Zarmoutilo mř to, když jsem ta slova slyřel, ale je to přeci jen mladík, snad mu dojde, ře řivot ani svřt není tak jednoduchř a řernobílř. Nechal jsem ho být.

Jednou za mnou Abřšalóm přišel a řádal mř, abych ho propustil, ře chce jít do Chebronu, kde se chce modlit k Bohu. Jasnř, ře jsem ho pustil, mřl jsem radost z jeho rozhodnutí. Ten kdo touří slouřit Bohu, chce se stát lepřším řlovřkem. Jenře Abřšalóm mř oklamal, zradil mř, a jakmile dorazil do Chebronu, nechal po celé zemi vyhlásit, ře je novřm králem. Lidř se za novřm králem zařali řházet, a to i z dalekých krajř. Dokonce za

ním odešel i můj nejlepší rádce Achítofel. Co teď? Copak můžu už Bůh opustil a už mi nežehná, je snad Abšalóm skutečně vyvolený k tomu, aby byl králem? Byl jsme bezradný i zoufalý zároveň, ale musel jsem jednat, tak jsem uprchl z královského paláce z Jeruzaléma i se všemi, kteří mi zůstali věrni. Vydali jsme se do pouště, kde jsme vyžádali, co se bude dít. Své nejvěrnější služebníky: kněze Sádoka a rádce Chúšaje jsem ale poslal prozřetelně zpět. Zůstali mi věrni a mohl jsem se na ně spolehnout. Stali se na královském dvoře u mého vlastního syna špehy.

Abšalóm skutečně do Jeruzaléma dorazil jako nový král, byla to doba, kdy se jasně ukázalo, kdo mi zůstal věrný, a kdo naopak touží po novém mladém králi. Abšalóm musel jednat, věděl, že nebude moci pořádně vládnout, dokud mu někde budu stát za zády. A tak svolal své rádce a žádal o radu, co má dělat. Toužil po mé smrti. Nejprve mu radil Achítofel, můj bývalý nejlepší rádce:

„Králi sám se ještě dnešní noci vydám s vojáký, Davida dostihnu, v noci jej přepadneme a zabijeme. Všichni, kteří šli s ním, budou zmatení a smutní, ale uvidíš, že se k tobě přidají. Nic jiného jim nezbude.“

Achítofelova rada byla moudrá, jako vždy. Ale pro mé štěstí, Abšalómovi radil i Chúšaj:

„Králi, Tvůj otec David, je stále výborný válečník, jen tak lehce se nevzdá. Na to, abys jej porazil se pořádně připrav, svolaj všechny lidi, kteří jsou ti věrni, a teprve potom vyraz a bojuj se svým otcem. Uvidíš, že jej porazíš, sám se vydej do boje, jako statečný bojovník. Padneme na něj jako rosa na pole a bude úplně zrcen a poražen on i všichni jeho věrni.“

Jakmile Abšalóm uslyšel tuto radu, líbila se mu, zněla jako jistá výhra.

A tak jsme se připravovali na bitvu, Abšalóm i já. Špehové mi totiž přinesli nejnovější zprávy ze dvora, takže jsem měl jas, se na vše připravit. Syn měl bojoval se svým otcem. Abšalóm proti mně.

K bitvě skutečně došlo, ale ještě dříve než jsem propustil své vojáky do boje, prosil jsme je:

„Uchraňte prosím mého syna, nechte ho na živu!“

K bitvě došlo v Efrajimském lese, já sám jsem se bitvy neúčastnil, na co by byla výhra mého lidu, kdybych padl? Mí bojovníci byli stateční a vyhrávali, takže Abšalóm před nimi musel prchat. A pak se všechno sebehlo tak náhle. Abšalómovy kadeře, jeho chloubu, se mu staly osudnými. Svými vlasy se zachytil o větev jednoho posvátného stromu, takže visel mezi nebem a zemí jako oběšenec, ale stále byl na živu. Joáb, můj vrchní velitel neuposlechl mého rozkazu a Abšalóma bez milosti zabil. Tím celá bitva skončila a já jsem zvíťazil.

Ano, vyhrál jsem i všechny můj věrný lid, který zůstal při mně, ale jak těžká ta výhra pro mě je. Vrátil jsem se do Jeruzaléma jako vítěz, opět jako právoplatný král, byl jsem

ale velmi smutný. Jako král jsem zvíťazil, ale jako otec prohrál. Vrátil jsem se do té samé brány, kde sedával můj syn, ale už ho tam nikdy nenajdu.

Vyprávění ukončíme tím, že dáme postavu Davida zpět do brány, postava Abšalóma visí na stromě mimo bránu.

Po vyprávění můžeme postupovat stejně jako s mladšími dětmi. Při přemýšlení nad tím, kdy jsme byli smutní my, a jak my prožíváme smutek, můžeme zazpívat píseň Odpuš (SV 233). A společně se zamyslet nad tím, o co vlastně prosíme. Co může být důvod našeho smutku, například i to, když druhým ublížíme.

Při výrobě psaníček k povzbuzení nebo pohledu se dá použít popel, který jsme vzali sebou. Na tvrdý papír

lepidlem namalujeme nebo obtáhneme lepidlem v tyžce obrys brány, a tu pak vysypeme popelem, takže nám vznikne brána z popela. Zbytek popelu setřepeme na stranu, obrázek pak musíme zafixovat lakem (např. na vlasy), jinak by se nám rozmazal. Pohlednice, pokud použijeme popel, můžeme vyrobit z barevného tvrdého papíru.

Pomůcky Stejně jako u předškoláků a navíc misku s popelem a lak na zafixování obrázku.

Starší školní děti

Postupujeme stejně jako u mladších školních dětí. U starších dětí už více můžeme reflektovat a zamyslet se nad tím, proč měl Davidův hřích i dopad na jeho rodinu. Ukážeme Davida víc jako intrikáře, který jednal s vypočítavostí. Poukážeme na jeho nevšimavost a lhostejnost vůči vlastním dětem, která se mu pak vymstila. Navedeme děti na souvislost toho, jak to chodilo na královském dvoře za Davida a na politiku a politické intriky, které se dějí i dnes.

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Dej, ať se navrátí, radost ze spásy mojí. (Ž 51)

Rituál

Každou postavu můžeme provázet jedna píseň, kterou můžete zpívat nebo její část skandovat. U Davida navrhujeme Bůh je záštita má, s ním nemusím se bát (refrén písně SV 23).

Okénko do bohoslužeb

Pokud nepoužijeme popel během výkladu v nedělní škole, už zde by se dala aktivita s popelem uvést a zároveň navázat na minulé vyprávění, viz mladší školní děti. Misku s popelem si pak děti jen odnesou s sebou a použijí ji ve vyprávění pro doplnění příběhu. Také můžeme v bohoslužbách uvést, o čem si dnes děti budou vyprávět, a představit dvě postavy z vyprávění, Abšalóma a Davida. Postavy dětem předáme, aby je mohly použít při vyprávění. Také by se dala dětem předat větší vřetev a nalákat je na příběh tím, že jim slíbíme, že právě tahle vřetev sehraje v příběhu důležitou roli a děti, až se vrátí zpátky na bohoslužbu, ostatním prozradí, jakou.

Modlitba

Pane Bože, David byl smutný, pokazil něco, co už nešlo napravit. I my jsme někdy smutní, i nám se někdy nedaří. Také my způsobujeme svým blízkým a ostatním lidem bolest a smutek. Je nám to líto. Chceme ve svém smutku potkat tebe, chceme se o tebe opřít a najít v sobě sílu k nápravě. Ukazuj nám prosím cestu odpuštění, cestu, která vede ze smutku k radosti, k tvojí radosti. Amen.

Odkaz na píseň

[Před tvou tvář, Pane, nemám vůbec nic](#)

[Jednou budem dál, jednou budem dál, já vím](#)

[Ovečky \(SV198\)](#)

[Odpusť, že dnes tak jako včera](#)

[Ježíši, Pane můj \(BTS39\)](#)

Cílová skupina

[Mladší školní](#)

[Předškolní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál pŕece nejdeme sami II \(Od Samuele k Šalomounovi + Od Elijáše k mesiášovi\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[2 Samuelova 15,1–19,44](#)